

Συντάκτρια: Ιωάννα Χατζάτογλου Κοινωνική Λειτουργός
Msc Έρευνα για την Τοπική Κοινωνική Ανάπτυξη και Συνοχή

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η τεχνολογική επανάσταση, που έχει επιτελεστεί στον τομέα της διακίνησης της πληροφορίας, μαζί με την παγκοσμιοποίηση και τη δημογραφική μεταβολή, έχει διαφοροποιήσει τη δομή των οικονομιών, την αγορά εργασίας και την απασχόληση (OECD, 1997).

Η αλλαγή αυτή απαιτεί προσαρμογή των εργαζομένων στο νέο καθεστώς, με πρόσθετες ικανότητες και δεξιότητες. Αυτό παράγει αβεβαιότητα στον τομέα της απασχόλησης, αναμόρφωση στον τομέα της παραγωγής και αναδιάρθρωση στις παρεχόμενες υπηρεσίες. Το νέο αυτό πλαίσιο απασχόλησης, επιβάλλει μια διαρκή κινητικότητα του ανθρώπινου δυναμικού, σε ένα δυναμικό συνεχές της αγοράς εργασίας. Η ευελιξία ως χαρακτηριστικό αυτής της περιόδου, ακολουθείται από την ανάγκη για εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, όπως και για δια βίου μάθηση (Δημουλάς, Μιχαλοπούλου, 2008:18).

Οι αλλοιώσεις που επιβάλλουν τα νέα δεδομένα στην αγορά εργασίας έχουν σχέση με την δημιουργία νέων επαγγελμάτων, τη συρρίκνωση άλλων, την αλλαγή του χαρακτήρα της εργασιακής σχέσης, την αλλαγή του περιεχομένου της εργασίας και την αναγκαιότητα νέων γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων για το εργατικό δυναμικό (OECD, 2001).

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ιωάννα Χατζάτογλου
Email: ihatzatoglou@yahoo.gr
Phone: 6973398298

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία αναζητήσε το ρόλο των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης στην ελληνική πραγματικότητα, ως μια από τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, και τη διαμόρφωσή τους υπό το βάρος των οικονομικών ανακατατάξεων στην αγορά εργασίας.

Παρακολουθεί τις διαστάσεις που έχουν πάρει, τη σημασία τους για τις κοινωνικές ομάδες στις οποίες απευθύνονται και την αποτελεσματικότητά τους στην επίλυση των προβλημάτων που καλούνται να αντιμετωπίσουν, σε σχέση με τη γυναικεία απασχόληση.

Εκπληρώνεται ο στόχος τους, ή αποτελεί μια από τις πολιτικές κατακερματισμού της αντίδρασης των ανέργων για τα υψηλά ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα.

Διερεύνησε το πως αντιμετωπίζεται η γυναικεία ανεργία, μέσω των προγραμμάτων αυτών, όπως επίσης εάν προωθείται το μοντέλο της ισότητας και της ίσης πρόσβασης στην αγορά εργασίας.

Σε ποιο βαθμό ενισχύεται η κοινωνική συνοχή, αλλά και η συνεισφορά τους στην αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η έρευνα μας επικεντρώθηκε στην χρήση ποιοτικών μεθοδολογικών εργαλείων, καθώς είναι καταλληλότερα για την ανάδειξη των ποιοτικών χαρακτηριστικών της κοινωνικής ομάδας των γυναικών που συμμετέχουν στα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, γεγονός που μας επέτρεψε να αναδείξουμε, μέσα από την προσωπική τους αφήγηση, τον τρόπο με τον οποίο εξελίσσεται η διαδικασία της εκπαίδευσης και κατάρτισής τους, αλλά και τις δυσκολίες που καλούνται να αντιμετωπίσουν στο πλαίσιο της συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας. Η καταλληλότερη μέθοδος για την ανάδειξη των βασικών θεμάτων που ορίσαμε ήταν η ημιδομημένη συνέντευξη, με την κατασκευή ενός οδηγού συνέντευξης, καθώς μας δίνει την δυνατότητα από την μία να ακολουθήσουμε κάποιους βασικούς θεματικούς άξονες και από την άλλη επιτρέπει στο κοινωνικό υποκείμενο να εκφράσει ελεύθερα τις εμπειρίες και τις απόψεις του. Ακολουθήσαμε τις «στρατηγικές σκόπιμης δειγματοληψίας», και συγκεκριμένα τη «δειγματοληψία κριτηρίου», όπου ως κριτήριο θέσαμε την συμμετοχή γυναικών που ολοκλήρωσαν προγράμματα κατάρτισης, σε διαφορετικά αντικείμενα και σε διαφορετικές χρονικές περιόδους (Ίσαρη, Πουρκός, 2015:78).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ζητούμενο για τις συμμετέχουσες είναι η μετατροπή του θεσμοποιημένου κεφαλαίου, που αποτελεί ο τίτλος στον οποίο οδηγεί η ολοκλήρωση του προγράμματος, σε οικονομικό κεφάλαιο μέσα από την απασχόληση, αλλά και η νοηματοδότηση της πιστοποίησης ως το μέσον, που θα προσδώσει αξία στις ίδιες ως συμβολικό κεφάλαιο. Άλλωστε η μεταρριψιμότητα κάθε μορφής κεφαλαίου είναι συστατικό του, όπως και η ανταλλακτική του αξία (Bourdieu, 2009:288-289). Στις συμμετέχουσες καλλιεργείται η αίσθηση της ατομικής ευθύνης που φέρουν ως υποκείμενα στην επιτυχία ή αποτυχία επαγγελματικής τους αποκατάστασης. Πολλές αποδίδουν την αποτυχία στο έλλειμμα συσώρευσης κοινωνικού κεφαλαίου, δικτύων και σχέσεων που ο αποκλεισμός τους από αυτά, επιφέρει μειωμένη δυνατότητα απόκτησης κοινωνικής ταυτότητας, όπως και πρόσβασης σε πληροφορίες και υπηρεσίες (Πατερέκα, 1986:52). Η κοινωνική συνοχή ενισχύεται μέσω των προγραμμάτων σύμφωνα με τις συμμετέχουσες, μεγάλο μέρος εκ των οποίων προωθείται με επιτυχία στην αγορά εργασίας. Σε μία οικονομία που η αγορά έχει κυρίαρχο ρόλο, η κοινωνική συνοχή επιτυγχάνεται μέσω της μεγιστοποίησης της ανταγωνιστικότητας και της συμμετοχής στις διαδικασίες της αγοράς εργασίας (Βενιέρης, 2009:111).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ο προσανατολισμός συμμετεχουσών σε αντικείμενα απαλλαγμένα από οικονομική συμμετοχή, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι εκπαιδευτικές υπηρεσίες εμπορευματοποιούνται, έτσι ώστε τα υποκείμενα με δυνατότητες επένδυσης να διαθέτουν πόρους προς την κατεύθυνση αυτή, με συνέπεια την αναπαραγωγή των κοινωνικών ανισοτήτων (Μαλούτας, 2006:200-206).

Για τις συμμετέχουσες η επαγγελματική κατάρτιση αποτελεί πυλώνα αναφοράς για την ευρύτερη συμμετοχή και παρουσία των γυναικών σε περισσότερες κατηγορίες επαγγελμάτων, αλλά και για την ανέλιξη τους στην επαγγελματική ιεραρχία. Ωστόσο η έκφραση των διακρίσεων στη βάση του φύλου, είναι πρόδηλες στο χώρο εργασίας, το φύλο λειτουργεί ως ο κυριότερος τρόπος νοηματοδότησης των σχέσεων εξουσίας (Αβδελά, 2011:14).

Πρότειναν τη διασπορά τους σε προσβάσιμα σημεία των πόλεων, όπως και την αύξηση του αριθμού των θεματικών τους πεδίων, αμειβόμενη πρακτική άσκηση, βιβλία, καλύτερες υλικοτεχνικές υποδομές, βελτίωση της διαδικασίας διεξαγωγής των εξετάσεων πιστοποίησης και ενίσχυση της σχέσης αγοράς εργασίας και προγραμμάτων.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΣΕΣ

Αρχικά ονοματεπώνυμο, κωδικοποίηση	Ηλικία	Μορφωτικό επίπεδο	Επάγγελμα	Οικογενειακή κατάσταση	Αντικείμενο εκπαίδευσης
KB1	35	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	Άνεργη	Άγαμη	Προσχολικής αγωγής
A2	29	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Άνεργη	Άγαμη	Προσχολικής αγωγής
KA3	28	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Εργαζόμενη	Άγαμη	Αρτοποιία-ζαχαροπλαστική
MK4	37	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	Εργαζόμενη	Έγγαμη με 2 παιδιά	Προσχολικής αγωγής
MM5	50	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Εργαζόμενη	Άγαμη	Ζαχαροπλαστική
ME6	33	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Συνταξιούχος	Έγγαμη με 1 παιδί	Ζαχαροπλαστική
AM7	27	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Εργαζόμενη	Άγαμη	Βοηθός βρεφονηπιοκόμου
EA8	39	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	Εργαζόμενη	Άγαμη	Τεχνικός χειροποίητου κοσμήματος και σχεδιασμού
SO9	34	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Εργαζόμενη	Άγαμη	Αρτοποιία Ζαχαροπλαστική
AS10	42	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Εργαζόμενη	Έγγαμη	Αρχιτεκτονική εσωτερικού χώρου
ST11	24	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Εργαζόμενη	Άγαμη	Βοηθός λογιστή
TA12	23	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Εργαζόμενη	Άγαμη	Αρτοποιία Ζαχαροπλαστική
PE13	55	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Άνεργη	Έγγαμη με 2 παιδιά	Βοηθός βρεφονηπιοκόμου

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας αυξάνεται σταθερά, με εμπόδια που συνεχίζουν να τίθενται στο γυναικείο πληθυσμό, στη βάση των στερεοτυπικών κοινωνικών περιορισμών.

Η κοινωνική προέλευση, το οικονομικό επίπεδο, το εκπαιδευτικό υπόβαθρο, αλλά και χαρακτηριστικά όπως, το φύλο, η ηλικία, η απασχόληση, ο τόπος διαμονής, είναι αυτά που λειτουργούν ως όχημα για την συμμετοχή ή μη στα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, έτσι ώστε να τίθεται υπό αμφισβήτηση ο στόχος της άμβλυνσης των κοινωνικών ανισοτήτων και επίτευξης της κοινωνικής δικαιοσύνης μέσα από αυτά (Kırparth & Derick, 2015:97-98). Το παρεθόν, κατά μια έννοια διαγράφει το παρόν, οι αποκλεισμένες κοινωνικά ταυτότητες αναπαράγονται στο διηνεκές (Jenkins, 2007:28).

Το πολιτισμικό κεφάλαιο όσο υψηλότερο είναι τόσο πιο συνειδητή είναι η συμμετοχή των ατόμων στην εκπαίδευση ενηλίκων και την επαγγελματική κατάρτιση, με στόχο την προσωπική ανάπτυξη και την επαγγελματική ανέλιξη (Jarvis, 1985:144-146).

Το μέλλον των διεκδικήσεων για το γυναικείο φύλο δε διαγράφεται τόσο ευοίωνα, η τυπική ισότητα δυσχεραίνει την ανάδειξη της έμφυλης ανισοροπίας στους τρόπους που η κρίση διανέμει προνόμια και μειονεξίες (Αβδελά, 2011:16).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ελευθερία της βούλησης, τίθεται υπό αμφισβήτηση, γιατί καθορίζεται από κοινωνικά, οικονομικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά (Shirk, 1998:28-29).

Η αναπαραγωγή των στερεοτύπων φαίνεται και στα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, τα οποία ακολουθούνται κυρίως από τον ανδρικό πληθυσμό, περιορίζοντας σημαντικά τις πιθανότητες εργασιακής και κοινωνικής κινητικότητας των γυναικών αποφοίτων τους (Παϊδούση, 2016:4).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Αβδελά, Ε. (2011). «Το φύλο στην (α) κρίση ή τι συμβαίνει στις 'γυναίκες' σε χαλεπούς καιρούς». Σύγχρονα Θέματα 115.
- Βενιέρης, Δ. (2009). *Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική και Κοινωνική Δικαιοσύνη, το Τέλος των 'γυνών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Δημουλάς, Κ. Μιχαλοπούλου, Κ. (2008). *Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης*. ΙΝΕΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ
- Ίσαρη, Φ. Πουρκός, Μ. (2015). *Ποσοτική Μεθοδολογία Έρευνας*. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
- Μαλούτας, Θ. (2006). *Εκπαιδευτικές Στρατηγικές των Μισθίων Στραμάτων και Στεγαστικός Διαχωρισμός στην Αθήνα*. Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών
- Παϊδούση, Χ. (2016). *Εκσυγκρότηση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης: κοινωνικές και έμφυλες διαστάσεις*. ΕΙΕΑΔ
- Πατερέκα, Χ. (1986). *Βασικές έννοιες των Pierre Bourdieu και Jean-Claude Passeron*. Θεσσαλονίκη: Αρσί Κυριακίδη.
- Bourdieu, P. (2009). *Η Διάκριση. Κοινωνική Κριτική της Καλλισθητικής Κρίσης*. (Κατωμπέλη, Κ., Μεφ.). Αθήνα: Πατάκη.
- Jarvis, P. (1985). *The Sociology of Adult Education*. London, Sydney, Dover: Croom Helm.
- Jenkins, R. (2007). *Κοινωνική ταυτότητα*. Αθήνα: Σαββάλας
- Kırparth, H. & Derick, K. (2015). *How Social and Human Capital Predict Participation in Lifelong Learning: A Longitudinal Data Analysis*. Adult Education Quarterly, 65
- Shirk, J. (1998). *The Costs and Benefits of Lifelong Learning: Consumer Behaviour*. Rabat: Peace Corps Trainee, Information Resources Management
- OECD, 1997. *Labour Market Policies: New Challenges. Lifelong learning to maintain employability*. Paris.
- OECD, 2001. *Education Policy Analysis*. Centre for Educational Research and Innovation, Paris.